

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 15.7.2015 r.
COM(2015) 400 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**NOWY START DLA ZATRUDNIENIA I WZROSTU GOSPODARCZEGO W
GRECJI**

Wprowadzenie:

Sześć lat temu, gdy rozpoczął się kryzys finansowy i gospodarczy, dla Greków nastały wyjątkowo ciężkie czasy. Przyczyny kryzysu narastały latami, zanim stały się widoczne. Słaba konkurencyjność, niska wydajność, nieelastyczne rynki pracy i rynki produktowe oraz bardzo wysoki poziom deficytu i długu publicznego sprawiły, że w 2010 r. nad grecką gospodarką pojawiło się widmo nieuchronnej niewypłacalności.

W tych trudnych czasach UE stanęła po stronie Grecji, wspierając ją jako członka europejskiej rodziny. Oprócz unijnej pomocy finansowej udzielanej na bardzo korzystnych warunkach¹ fundusze UE stanowią największe źródło bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Grecji i są konkretnym wyrazem europejskiej solidarności i wsparcia. Wsparcie, z którego Grecja korzystała w ostatnich latach i które będzie nadal otrzymywać od UE, jej państw członkowskich, innych podmiotów międzynarodowych oraz inwestorów prywatnych w nadchodzących latach, przekracza 400 mld EUR². Kwota ta odpowiada ponad 230 % PKB Grecji w 2014 r., innymi słowy około 38 tys. EUR na jednego obywatela tego państwa. Wysokość funduszy unijnych i międzynarodowych przekazanych Grecji przekroczyła już wysokość pomocy, jaką po II wojnie światowej przewidziano w amerykańskim planie Marshalla dla całej Europy.

Wiele wysiłku włożono w unowocześnianie i reformowanie kraju oraz w optymalne wykorzystanie unijnych funduszy pozwalające na osiągnięcie greckich celów priorytetowych. Działania te przyniosły efekty: finanse publiczne i sektor bankowy ustabilizowały się, a w obszarach takich jak zabezpieczenie społeczne, emerytury i renty, opieka zdrowotna i polityka rynku pracy przeprowadzono istotne reformy. Grecja powróciła na ścieżkę wzrostu gospodarczego przy wzroście realnego PKB na poziomie 0,8 % w 2014 r.; oczekiwano dalszej stabilizacji stopy wzrostu, lecz pojawiła się niepewność, która zniweczyła te nadzieje. W ubiegłym roku utworzono 100 tys. nowych miejsc pracy, a stopa bezrobocia wreszcie zaczęła spadać. Po raz pierwszy od pięciu lat zaczęło rosnąć spożycie prywatne, a silniejsza wiara w ożywienie gospodarcze przełożyła się na wyższe inwestycje w sprzęt i drobną infrastrukturę po raz pierwszy od roku 2008.

Warunki trwałego ożywienia gospodarczego są w dużej mierze nadal spełnione. Bezpośrednimi przeszkodami dla trwałego wzrostu gospodarczego są zaostrzające się warunki finansowania, jak również utrzymująca się niepewność co do perspektyw gospodarczych i politycznych Grecji. Aby wrócić na ścieżkę wzrostu i zatrudnienia, Grecja musi kontynuować reformy strukturalne i stawić czoła wyzwaniom, z którymi wciąż się zмага.

¹ Oprocentowanie pożyczki Grecji z Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej (EFSF) wynosi 1,35 %, podczas gdy przed kryzysem Grecja była w stanie uzyskać na rynku pożyczkę oprocentowaną na poziomie około 5 %. Średni ważony termin zapadalności unijnych pożyczek udzielanych Grecji wynosi 32,5 roku, a spłata odsetek i kwoty głównej nie jest wymagana przed 2023 r.

² Kwota ta obejmuje cztery części: 1) ponad 240 mld EUR pomocy finansowej (pierwszy i drugi program dostosowania gospodarczego dla Grecji); 2) prawie 42 mld EUR z funduszy unijnych na lata 2007–2013, które obejmują około 24 mld EUR z unijnych funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, funduszy rybackich i funduszy na rozwój obszarów wiejskich oraz około 17 mld EUR w postaci płatności bezpośrednich dla rolników i środków wsparcia dla rynków rolnych; 3) ponad 35 mld EUR z funduszy unijnych na lata 2014–2020, które obejmują 20 mld EUR z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych oraz ponad 15 mld EUR w postaci płatności bezpośrednich dla rolników i środków wsparcia dla rynków rolnych; oraz 4) 100 mld EUR ze środków sektora prywatnego.

Ogólna wysokość wsparcia dla Grecji ze strony UE i partnerów międzynarodowych jest bezprecedensowa i może dużo zmienić na lepsze w nadchodzących latach. Decyzje podjęte podczas szczytu strefy euro w dniu 12 lipca 2015 r. świadczą o gotowości państw strefy euro do udzielenia Grecji wsparcia, o ile podejmie ona niezbędne kroki w celu przywrócenia zaufania i wiarygodności oraz powrotu na ścieżkę zrównoważonego rozwoju.

Celem niniejszego komunikatu jest określenie nowego podejścia do znacznych środków z budżetu UE, które mają stanowić nowy bodziec do wzrostu gospodarczego i większego zatrudnienia w Grecji. Podczas szczytu strefy euro w dniu 12 lipca 2015 r. podkreślono, że Komisja ma zamiar, we współpracy z greckimi władzami, uruchomić środki w maksymalnej wysokości 35 mld EUR w celu finansowania inwestycji i działalności gospodarczej, w tym działalności MŚP. Komunikat ten będzie uzupełnieniem kompleksowych reform oraz zobowiązań, które są obecnie wdrażane przez Grecję i które będą miały decydujące znaczenie dla realizacji programu wsparcia na rzecz stabilności dla Grecji w ramach Porozumienia ustanawiającego Europejski Mechanizm Stabilności.

UE była głównym źródłem finansowania inwestycji publicznych w Grecji w czasie kryzysu. Na przykład prace prowadzone w ateńskim metrze, szpitalu ogólnym w Katerini, muzeum Akropolu i te dotyczące regionalnego systemu ciepłowniczego w Kozani były finansowane głównie z budżetu UE. Przy wsparciu Komisji Grecja ma otrzymać ponad 35 mld EUR z budżetu UE w okresie finansowania 2014–2020. Kwota 20 mld EUR z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych mogłaby zostać uruchomiona w celu tworzenia miejsc pracy i zapewnienia trwałego wzrostu, a greccy rolnicy powinni nadal otrzymywać płatności bezpośrednie w wysokości ponad 15 mld EUR. Pierwsze płatności dla Grecji z tych funduszy unijnych w latach 2014 i 2015 sięgnęły już niemal 4,5 mld EUR.

Jeżeli środki te zostaną w pełni wykorzystane, odpowiednio ukierunkowane i rozsądnie wydane, przyczynią się one do ożywienia gospodarczego i wzmocnienia fundamentów trwałego wzrostu gospodarczego, zatrudnienia i spójności społecznej. Mogą one stanowić solidną podstawę poprawy sytuacji gospodarczej. Będą one bezpośrednio finansować inwestycje w gospodarce realnej, tworząc miejsca pracy oraz wspierając reformy niezbędne do transformacji gospodarki i podniesienia poziomu życia obywateli. Ponadto przedstawiony przez Komisję plan inwestycyjny dla Europy, wraz z nowym Europejskim Funduszem na rzecz Inwestycji Strategicznych, odegra istotną rolę w ułatwianiu mobilizowania inwestycji prywatnych dzięki wykorzystaniu środków publicznych.

Wykorzystanie powyższych możliwości nie jest jednak w tej chwili dla Grecji oczywiste. Zaostrenie warunków finansowych, niepewność co do ogólnej sytuacji gospodarczej, wątpliwości dotyczące priorytetów oraz utrzymujące się w administracji wąskie gardła utrudniają realizację planów inwestycyjnych wielu podmiotów i podważają zdolność władz do odpowiedniego i pełnego wykorzystania dostępnych funduszy unijnych. Zagrożona jest obecnie realizacja znacznej liczby projektów dotyczących polityki spójności. Ponadto, jeżeli do końca 2015 r. władze greckie nie wykorzystają w pełni funduszy unijnych przeznaczonych na politykę spójności w wysokości niemal 2 mld EUR, które są nadal dostępne w ramach okresu finansowania 2007–2013, niewykorzystane środki przepadną. Oznacza to, że rozpoczęte projekty, które nie zostały jeszcze zakończone i które nie będą mogły nadal korzystać ze wsparcia z programów na lata 2014–2020, począwszy od roku 2016 wymagałyby finansowania z dodatkowych funduszy krajowych. Ponadto, aby Grecja mogła korzystać z funduszy unijnych, musi ona spełniać podstawowe wymogi prawne w zakresie przestrzegania unijnych przepisów oraz należytego zarządzania finansami funduszy i rachunkowości.

Gdy powróci zaufanie do gospodarki, połączenie publicznego wsparcia z funduszy unijnych i prywatnych inicjatyw powinno wywołać zdecydowane ożywienie gospodarcze. Wraz z reformami zwiększającymi atrakcyjność Grecji jako miejsca dla inwestycji zagranicznych spowoduje ono, że wróci ona na ścieżkę trwałego wzrostu gospodarczego i zwiększonego zatrudnienia. Komisja jest gotowa współpracować z Grecją, innymi państwami członkowskimi, międzynarodowymi kredytodawcami i prywatnymi inwestorami, aby ułatwić ten nowy start.

1. Unijne fundusze w walce z bezrobociem i na rzecz pobudzenia wzrostu gospodarczego w Grecji

1.1. Jaka jest dostępna kwota funduszy?

Grecja może korzystać z funduszy unijnych – głównie dotacji – pod warunkiem spełnienia wymogów określonych w unijnych zasadach finansowania³. Państwo to korzysta również z otwartych dla wszystkich państw członkowskich programów UE, w ramach których greckie przedsiębiorstwa, naukowcy i obywatele mogą wnioskować o finansowanie projektów.

W latach 2007–2013 Grecja otrzymała już 38 mld EUR (17,5 % swojego średniego rocznego PKB w tym okresie) ze środków unijnej polityki spójności, polityki rolnej, polityki rozwoju obszarów wiejskich i rybołówstwa. Łącznie przydzielone środki na okres programowania 2007–2013 wyniosły prawie 42 mld EUR.

Jeśli chodzi o politykę spójności, władze greckie mogą nadal uzyskać refundację do uregulowanego prawnie maksymalnego poziomu płatności odpowiadającego 95 % wydatków kwalifikowalnych poniesionych w ramach programów na lata 2007–2013; spełnione muszą być jednak wszystkie warunki. Grecja osiągnęła już wskaźnik absorpcji w wysokości ponad 90 % funduszy, zatem maksymalna kwota dostępna na refundację wydatków kwalifikowalnych dotyczących wniosków w ramach okresu programowania 2007–2013 sięga już prawie progu i wynosi 820 mln EUR. Kwota ta zostanie uzupełniona o zamykające płatności salda końcowego Grecji na lata 2007–2013, które mogą być realizowane do roku 2018–2019 i które wynoszą maksymalnie 5 % całkowitej kwoty przydzielonych środków unijnych (około 1 mld EUR), przy czym odpowiednie wnioski końcowe i dokumenty dotyczące zamknięcia projektów muszą zostać złożone w uregulowanym prawnie terminie 31 marca 2017 r. Szybkie spożytkowanie funduszy bezpośrednio w terenie da możliwość pełnego wykorzystania funduszy unijnych w maksymalnej wysokości dostępnej do dnia 31 grudnia 2015 r., czyli do końcowego terminu kwalifikowalności.

Na lata 2014–2020 dla Grecji przeznaczono ponad 35 mld EUR funduszy unijnych w postaci:

³ Warunki te obejmują spełnienie wymogów administracyjnych i prawnych, a także udostępnienie wystarczającej kwoty współfinansowania krajowego (zob. poniżej).

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Spójności, na wsparcie inwestycji MŚP, działań inwestycyjnych i badawczych, digitalizacji oraz środków poprawiających otoczenie biznesu, jak również kluczowej infrastruktury w dziedzinie zrównoważonego transportu, ochrony środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami, gospodarki niskoemisyjnej oraz zmiany klimatu;
- Europejskiego Funduszu Społecznego, który finansuje aktywną politykę rynku pracy i włączenia społecznego w celu zapewnienia młodym ludziom i osobom długotrwale bezrobotnym możliwości znalezienia zatrudnienia, miejsca umożliwiającego szkolenie zawodowe lub przyuczenie do zawodu;
- Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, która pomaga młodym ludziom w zdobyciu pierwszego doświadczenia zawodowego, lepszego wykształcenia, uzyskaniu możliwości szkoleń i kształcenia zawodowego;
- Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, który zapewnia wsparcie, żywność, odzież, produkty higieniczne i inne niezbędne towary tym, którzy ich najbardziej potrzebują, aby złagodzić ich ciężkie warunki życia;
- Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji, z którego pochodzą płatności bezpośrednie dla rolników w formie wsparcia dochodu i środków wsparcia kluczowych rynków rolnych;
- Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, który pomaga zwiększyć konkurencyjność rolnictwa, wspiera nowatorskie techniki rolnicze i zrównoważoną gospodarkę leśną, rozwój gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich;
- Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, który wspiera społeczności przybrzeżne w różnicowaniu ich gospodarki lokalnej oraz pomaga w przechodzeniu na zrównoważone rybołówstwo.

Ponadto projekty pochodzące z Grecji będą nadal korzystać z finansowania w ramach ogólnounijnych programów tematycznych, takich jak instrument „Łącząc Europę” w dziedzinie energii i transportu, „Horyzont 2020” w zakresie badań naukowych i innowacji, Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, czy też program LIFE na rzecz środowiska i klimatu. Ze środków tych wsparcie mogą uzyskać projekty takie jak włączenie portów Igumenitsa, Patras, Pireus i Saloniki do sieci transeuropejskiej, połączenie kolejowe między Atenami/Pireusem a Salonikami oraz inwestycje w energię odnawialną.

1.2. Czy Grecja korzysta ze szczególnego traktowania?

Grecja korzysta obecnie z preferencyjnego traktowania ze względu na jej wyjątkowo szczególną sytuację. Na greckie programy finansowane ze środków UE w okresie programowania 2007–2013 przypada wyższy odsetek środków UE, a zatem Grecja jest zobowiązana współfinansować te programy w mniejszym zakresie niż wiele innych państw. Osiągnięto to za pomocą „uzupełnienia” współfinansowania UE o 10 % w okresie do połowy 2016 r. – w wielu przypadkach oznacza to, że UE płaci za 95 % całkowitych kosztów inwestycji w ramach okresu finansowania 2007–2013 (w przeciwieństwie do maksymalnego progu 85 % w innych przypadkach).

Brak dostępu do funduszy publicznych w ostatnim czasie utrudnił realizowanie bardzo potrzebnych inwestycji przez władze lokalne, regionalne i organy krajowe. Uwzględniając specyficzną sytuację Grecji, Komisja przedstawi w drodze wyjątku szereg propozycji mających na celu poprawę bieżącej płynności w odniesieniu do inwestycji, które mają zostać sfinansowane jeszcze w ramach okresu programowania 2007–2013, tak aby można je było

zrealizować teraz, co będzie miało dobroczynny wpływ na wzrost i zatrudnienie. Propozycje te będą obejmowały uwolnienie ostatnich 5 % pozostałych płatności z budżetu EU, które są zwykle zatrzymywane do momentu zamknięcia programów, oraz zastosowanie poziomu dofinansowania w wysokości 100 % w okresie 2007–2013. Zastosowanie tych środków będzie zależało od tego, czy władze greckie ustanowią mechanizm pozwalający zapewnić, aby udostępnione w ten sposób dodatkowe środki zostały w pełni wykorzystane na rzecz beneficjentów oraz działań objętych programami. Przełoży się to na niezwłoczne uzyskanie dodatkowej płynności w wysokości około 500 mln EUR oraz oszczędności dla greckiego budżetu wynoszących około 2 mld EUR, które to kwoty będzie można wykorzystać w celu ponownego uruchomienia finansowania inwestycji na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Komisja zaproponuje również zwiększenie o 7 punktów procentowych⁴ poziomu początkowych płatności zaliczkowych dla greckich programów na lata 2014–2020.. Te dodatkowe płatności zaliczkowe mogą zapewnić dostęp do dodatkowego 1 mld EUR; kwota ta będzie mogła zostać przeznaczona wyłącznie na uruchomienie projektów współfinansowanych w ramach polityki spójności, w pełnej zgodności z art. 81 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów. Zwiększone płatności zaliczkowe pomogą złagodzić problemy związane z płynnością finansową, które obecnie hamują inwestycje, a także uzyskać szybsze rezultaty w terenie pod względem skutków dla działalności gospodarczej i tworzenia miejsc pracy. Ten wyraz wyjątkowej solidarności z Grecją zostanie połączony ze zdecydowanymi środkami mającymi na celu zapewnienie należytego zarządzania finansami i prawidłowości wydatków. Wdrożenie tych wszystkich środków nastąpi w ramach przydziałów krajowych, uzgodnionych w obecnych wieloletnich ramach finansowych na okres 2014–2020.

Komisja będzie w dalszym ciągu wspierała Grecję w zakresie jak najlepszego wykorzystania tych środków, aby przyspieszyć wdrażanie funduszy UE oraz ułatwić pracę organów. W połowie marca 2015 r. Komisja powołała wspólną grupę wysokiego szczebla z udziałem władz greckich, która prowadzi intensywne prace w dwóch obszarach: wspierania Grecji w celu zapewnienia, aby wszystkie środki dostępne w okresie programowania 2007–2013 zostały wykorzystane w terminie, zanim przestaną być dostępne z końcem tego roku, a także ułatwienia jej spełnienia niezbędnych wymogów dotyczących dostępu do wszystkich środków UE, z których może ona skorzystać w bieżącym okresie programowania 2014–2020.

W 2016 r. Komisja przeprowadzi przegląd przydziału środków w ramach polityki spójności dla wszystkich państw członkowskich na lata 2017–2020 i uwzględni przy tym najnowsze dane statystyczne dotyczące PKB. Proces ten najprawdopodobniej również doprowadzi do dalszego zwiększenia kwoty środków UE dostępnych na inwestycje w Grecji.

1.3. Na co można wykorzystać pieniądze?

Inwestycje

Oprócz tego, że otrzyma środki z dotacji, w latach 2015–2017 Grecja może skorzystać z przewidzianego przez Komisję planu inwestycyjnego dla Europy w wysokości 315 mld EUR. Finansowanie w ramach nowoutworzonego Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji

⁴ Nie obejmuje to Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEI), w odniesieniu do której płatności zaliczkowe zostały już zwiększone do 30 %, zob. rozporządzenie (UE) nr 2015/779 zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1304/2013.

Strategicznych (EFIS) nie jest przeznaczone dla konkretnego państwa lub sektora, a inwestorzy publiczni i prywatni w Grecji będą mogli - podobnie jak inwestorzy z wszystkich innych państw - korzystać ze zwiększonej pomocy technicznej udzielanej przez Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego, aby móc przedstawiać opłacalne projekty wysokiej jakości. Inwestorzy będą również mogli korzystać z dodatkowej pomocy technicznej przy opracowywaniu projektów. Dobrym rozwiązaniem pozwalającym zapewnić szybki dostęp do finansowania z EFIS byłoby partnerstwo między Instytucją dla Wzrostu (IfG) w Grecji i EFIS.

Grecką gospodarkę aktywnie wspiera Europejski Bank Inwestycyjny (EBI). Od 2007 r. udzielił on pożyczek na inwestycje w wysokości ponad 11 mld euro. Środki te koncentrują się w obszarze energii, transportu, przemysłu, MŚP i projektów w zakresie ochrony środowiska.

Projekty inwestycyjne w Grecji mogą być ponadto realizowane z wykorzystaniem kredytów oferowanych przez międzynarodowe instytucje finansowe, których Grecja jest członkiem. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) przyznał Grecji status państwa, w którym prowadzi on działalność do końca 2020 r.; status ten jest konieczny, aby konkretne państwo mogło zakwalifikować się do uzyskania wsparcia z EBOR. EBOR otworzy niebawem biuro w Grecji i rozpocznie działalność bezpośrednio na miejscu; szacowana roczna wielkość inwestycji wynosi ok. 500 mln EUR. Zarząd EBOR zatwierdził pierwszą serię projektów ułatwiających handel o wartości 30 mln EUR. W Grecji ponownie może zaangażować się Międzynarodowa Korporacja Finansowa (MKF), wspierając wybrane projekty o dużym oddziaływaniu w sektorze finansowym i projekty dotyczące infrastruktury.

Zwalczanie bezrobocia, ubóstwa i złych warunków socjalnych

Środki UE są ukierunkowane na rozwój zasobów ludzkich, inwestowanie w edukację i uczenie się przez całe życie. Przyczyniają się one również do łagodzenia negatywnych konsekwencji nieprzewidzianych lokalnych lub sektorowych kryzysów na rynku pracy. W ramach ogólnej puli 20 mld EUR z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych dostępnych dla Grecji w latach 2014–2020, około 3,9 mld EUR ma zostać przeznaczone na pobudzenie wzrostu zatrudnienia oraz zmniejszenie ubóstwa i wykluczenia społecznego. Greckie władze szacują, że wsparcie powinno trafić do co najmniej 250 tys. bezrobotnych i do 180 tys. zatrudnionych, którzy mogą skorzystać ze szkoleń, a także do około 30 tys. migrantów i Romów, 33 tys. osób z gospodarstw domowych, w których nikt nie jest zatrudniony, 10 tys. niepełnosprawnych oraz 80 tys. osób znajdujących się w trudnej sytuacji innego rodzaju.

Środki UE ułatwiają tworzenie lepszych miejsc pracy i bardziej sprawiedliwych szans dla wszystkich. Jest to możliwe dzięki inwestowaniu w umiejętności, doświadczenie i kształcenie pracowników, ludzi młodych i wszystkich osób poszukujących pracy. W konkretnym wymiarze inwestycje te przyczyniają się do rozwijania ducha przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy, poprawy systemów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz modernizacji administracji publicznej.

Zapewniono na przykład opiekę dla około 300 tys. dzieci, co umożliwiło zwiększenie możliwości zatrudnienia dla około 250 tys. matek. Znaczne wsparcie finansowe przeznaczone na reformę publicznych służb zatrudnienia (OAED) ułatwi znalezienie pracy osobom jej poszukującym. Środki UE wspierają również najsłabszych członków społeczeństwa poprzez umożliwienie im lepszego dostępu do usług publicznych. Jeżeli zostaną one skutecznie wykorzystane, przyczynią się do zwiększenia włączenia społecznego i będą stanowiły narzędzie do walki z ubóstwem, w szczególności w odniesieniu do osób najbardziej potrzebujących w Grecji.

Na początku tego roku ponad 149 tys. młodych Greków w wieku poniżej 25 lat (> 50 %) było bezrobotnych. Finansowanie ze środków UE w ramach „gwarancji dla młodzieży” ma na celu udzielenie 45 tys. młodym ludziom pomocy w zdobyciu doświadczenia zawodowego i możliwości szkolenia. W ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEI) przeznaczono dla Grecji ponad 170 mln EUR. Środki te będą stanowiły pomoc dla młodych ludzi, którzy obecnie nie pracują, nie kształcą się ani się nie szkolą. Oczekuje się, że z programów wspieranych w ramach YEI skorzysta ponad 100 tys. młodych osób. Programy te obejmują przyuczanie do zawodu, staże i szkolenia zawodowe oraz promowanie przedsiębiorczości.

Ponadto w latach 2014–2020 Grecja dysponuje kwotą ponad 280 mln EUR z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Pieniądze te zostaną przeznaczone na walkę z ubóstwem: zapewniane będą podstawowe artykuły (takie jak żywność, produkty higieny itp.) i ułatwana będzie integracja społeczna.

Badania naukowe, innowacje i kształcenie

Budowanie gospodarki w większym stopniu opartej na wiedzy wymaga wzmoczonej współpracy pomiędzy publicznymi ośrodkami badawczymi a przedsiębiorstwami. Wymaga ono również polityki skupiającej się na ograniczonej liczbie priorytetów w zakresie badań i innowacji, które umożliwią wykorzystanie mocnych stron Grecji i które otrzymają odpowiednie wsparcie finansowe. Finansowanie badań i innowacji pozostaje w Grecji w dalszym ciągu na niskim poziomie, toteż środki UE mają w tym zakresie zasadnicze znaczenie. W ramach ogólnej puli 20 mld EUR pochodzącej z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych dostępnej dla Grecji na lata 2014–2020, kwotę 1,3 mld EUR przeznaczono na inwestycje w badania naukowe i innowacje. Ułatwi to ponad 2 tys. MŚP współpracę z ośrodkami badawczymi i zwiększy ich konkurencyjność w przyszłości. Greckie organizacje koordynują 43 dużych europejskich projektów badawczych i uczestniczą w sumie w 312 projektach. W ramach programu „Horyzont 2020” Grecja może korzystać z narzędzia wspierania polityki w celu uzyskania dostępu do wiedzy fachowej niezbędnej do wdrożenia skutecznych reform swoich systemów badań naukowych i innowacji. Środki UE zostaną również wykorzystane do wspierania przechodzenia do technologii niskoemisyjnych w Grecji.

Środki UE mogą przyczynić się do zwiększenia umiejętności i szans na zatrudnienie oraz modernizacji kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą. Poszerzanie i podnoszenie i umiejętności i kwalifikacji ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia pracownikom takich kompetencji, jakich potrzebuje gospodarka. Środki UE wspierają projekty mające na celu zmniejszenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę, zwiększenie uczestnictwa w praktykach zawodowych i procesie uczenia się przez całe życie oraz poprawę kształcenia wyższego. UE zapewnia finansowanie mobilności uczniów, studentów i nauczycieli, aby mogli oni studiować, szkolić się lub uczyć się za granicą. W 2014 r. UE sfinansowała 440 projektów mobilności edukacyjnej w Grecji. Przeznaczyła na nie kwotę około 36 mln EUR, umożliwiając prawie 15 tys. studentów, nauczycieli, uczestników szkolenia zawodowego i innych uczących się odbywanie studiów i pobieranie nauki w innym kraju. W 2015 r. zgłoszono 1 200 greckich projektów obejmujących nawet 30 tys. osób.

Grecja może także korzystać ze środków UE na potrzeby budowy lub renowacji szkół, uczelni wyższych oraz ośrodków wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem. W okresie 2014–2020 dostępne są środki przeznaczone na modernizację i budowę nowej infrastruktury systemu szkolnictwa wyższego (87 mln EUR), szkolnictwa zawodowego (20 mln EUR),

szkolnictwa podstawowego i średniego (150 mln EUR) jak również w zakresie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (29 mln EUR).

Rolnictwo i rybołówstwo

Sektory rolnictwa i rybołówstwa mają ogromny potencjał w zakresie zwiększenia konkurencyjności kraju.

Do końca 2020 r. Grecja może korzystać z niemal 20 mld EUR przeznaczonych dla sektora rolnego i obszarów wiejskich. Obejmuje to kwotę około 4,7 mld EUR z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach ogólnej puli 20 mld EUR z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych dostępnych dla Grecji w latach 2014–2020 oraz ok. 15 mld EUR na płatności bezpośrednie, które pomogą zwiększyć dochody rolników i producentów. W 2013 r. takie płatności otrzymało ponad 700 tys. rolników. Rolnicy czynni zawodowo mają do dyspozycji systemy wspierania dochodów, natomiast młodzi rolnicy otrzymają wsparcie na tworzenie małych przedsiębiorstw. UE udostępnia również zasoby mające na celu wspieranie rolników w skuteczniejszym wprowadzaniu na rynek ich produktów, co obejmuje wsparcie w odniesieniu do owoców i warzyw, oliwy z oliwek, wina, produktów mlecznych i miodu. Kwotę 4,7 mld EUR przeznaczono na inicjatywy, które zwiększą konkurencyjność greckiego sektora rolnego, przy jednoczesnym utrzymaniu ekosystemów i efektywnym wykorzystywaniu zasobów naturalnych. Takie inicjatywy stwarzają możliwości zatrudnienia na obszarach wiejskich i promują innowacje.

W sektorze morskim i w sektorze rybołówstwa środki UE dostępne dla Grecji w ramach ogólnej puli 20 mld EUR z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych wynoszą prawie 400 mln EUR. Mogą one zostać wykorzystane na potrzeby dywersyfikacji gospodarek nadbrzeżnych i wyspiarskich, a także przejścia na zrównoważone połowy. Środki finansowe mogą również zostać wykorzystane do zwiększenia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rybołówstwa, akwakultury (jest to jeden z głównych sektorów Grecji eksportujących żywność) i sektora przetwórstwa, a także wspierania przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną. Obejmuje to promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i zrównoważonego rozwoju terytorialnego, który skupia się na zatrudnieniu i tworzeniu miejsc pracy.

Energia, transport i środowisko

Do 2020 r. do dyspozycji będzie około 900 mln EUR na finansowanie inwestycji w sektorze energii; środki te będą pochodzić z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, których łączny budżet wynosi 20 mld EUR. Sektor energetyczny jest postrzegany jako jeden z sektorów o największym potencjale, jeśli chodzi o zwiększenie konkurencyjności kraju. Prawie 500 mln EUR przeznaczono dla Grecji na poprawę efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych oraz MŚP, a także na wysokosprawną kogenerację i ogrzewanie komunalne. Oczekuje się, że takie inwestycje doprowadzą do podniesienia klasyfikacji pod względem zużycia energii w przypadku około 26 tys. gospodarstw domowych i do obniżenia zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych o około 97 047 000 kWh rocznie. Kwotę 285 mln EUR udostępniono na inteligentne systemy przechowywania i przesyłu energii, a kolejne 46 mln EUR – na inteligentne sieci dystrybucji energii elektrycznej. Dzięki tym inwestycjom można byłoby podłączyć do inteligentnych sieci około 200 tys. nowych użytkowników. Ponadto do dyspozycji jest kwota 94 mln EUR przeznaczonych na inwestycje w energię ze źródeł odnawialnych. Oprócz finansowania w ramach polityki spójności UE przekazuje także środki finansowe na konkretne projekty z

dziedziny infrastruktury energetycznej. Greckie projekty tego rodzaju, wybierane już od 2014 r., otrzymały jak dotąd wsparcie w wysokości 8,5 mln EUR.

W ramach łącznej puli środków europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych przeznaczonych na potrzeby Grecji w latach 2014–2020 i wynoszących 20 mld EUR, prawie 3 mld EUR zostaną udostępnione na wsparcie dla utworzenia energooszczędnego i niskoemisyjnego sektora transportu, finansowanie budowy nowych linii kolejowych, tramwajowych i linii metra, unowocześnienie istniejących linii kolejowych i budowę nowych dróg. UE finansuje również projekty z dziedziny infrastruktury transportowej istotne dla bazowej sieci transportowej UE.

W dalszym ciągu duży problem w Grecji stanowią gospodarowanie odpadami, ich nielegalne składowanie i ochrona zasobów wodnych. Do 2020 r. udostępniona zostanie kwota 2,5 mld EUR na poprawę ochrony środowiska i pomoc w finansowaniu działań na rzecz gospodarki przyjaznej dla środowiska. Z tej kwoty około 950 mln EUR przewidziano na inwestycje z zakresu gospodarowania odpadami. Za pomocą programów o ogólnounijnym zasięgu UE finansuje również projekty z dziedziny ochrony środowiska. Od 2014 r. greccy beneficjenci – władze lokalne, uniwersytety i organizacje pozarządowe – otrzymali na ten cel 12 mln EUR.

2. Wsparcie przy wdrażaniu reform i wykorzystaniu środków unijnych

We wrześniu 2011 r. Komisja ustanowiła grupę zadaniową ds. Grecji. Jej mandat obejmował przygotowanie i wdrożenie kompleksowego programu pomocy technicznej dla Grecji, wspierającego realizację programu dostosowań opracowanego przez UE/MFW oraz przyspieszającego absorpcję funduszy unijnych.

Pomoc i wsparcie udzielone przez grupę zadaniową nadają kierunek gruntownym reformom wprowadzanym przez Grecję, a także pozwalają je śledzić i przyspieszać ich tempo. Reformy te obejmują poprawę funkcjonowania administracji publicznej; zwalczanie korupcji, prania pieniędzy i oszustw; poprawę opieki zdrowotnej; opracowanie systemu zapewniającego powszechny dochód minimalny oraz ułatwienie wymiany handlowej. Pomoc techniczna miała kluczowe znaczenie dla wznowienia projektów budowy autostrad, które mają duże znaczenie dla gospodarki.

Grecja znacznie poprawiła absorpcję funduszy strukturalnych – mimo że w 2011 r. zajmowała 18. miejsce pod względem wykorzystania funduszy, to na koniec 2014 r. znajdowała się już na 6. miejscu⁵.

Biorąc pod uwagę potrzebne reformy w kilku państwach członkowskich, w tym w Grecji, Komisja postanowiła stworzyć Służbę ds. Wspierania Reform Strukturalnych – trwałe, ale bardzo elastyczne rozwiązanie zapewniające państwom członkowskim zindywidualizowane wsparcie w określonych obszarach polityki⁶. Począwszy od lipca tego roku takie wsparcie będzie dostępne dla państw członkowskich nie tylko w ramach programów pomocy makrofinansowej. Będzie to wsparcie o charakterze bardziej ogólnym, przeznaczone na przygotowanie i wdrożenie sprzyjających wzrostowi reform administracyjnych i strukturalnych, zwłaszcza w kontekście procesów zarządzania gospodarką, m.in. poprzez pomoc na efektywne i skuteczne wykorzystanie unijnych funduszy strukturalnych. Wsparcie

⁵ Ranking dotyczy absorpcji środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

⁶ Decyzja Komisji z dnia 17 czerwca 2015 r.

będzie dotyczyło takich obszarów jak zarządzanie dochodami i zarządzanie finansami publicznymi, poprawa otoczenia biznesu, polityka rynku pracy, reforma systemów opieki zdrowotnej, stworzenie wydajnej administracji publicznej, która sprawnie świadczy usługi, skuteczne rządy prawa oraz zwalczanie korupcji.

Za koordynację nowej służby odpowiedzialny jest wiceprzewodniczący Komisji Valdis Dombrovskis, który koordynuje już prace grupy roboczej wysokiego szczebla ds. optymalnego wykorzystania funduszy strukturalnych w Grecji mające na celu pobudzenie dalszych inwestycji publicznych i prywatnych, co obejmuje również wykorzystanie instrumentów finansowych. Działania te mają na celu sprowadzenie gospodarki Grecji z powrotem na właściwe tory.

Jeśli Grecja zwróci się z odpowiednim wnioskiem, Komisja jest gotowa kontynuować wsparcie na potrzeby opracowania i wdrożenia reform strukturalnych i instytucjonalnych w ramach tej nowej pomocy technicznej. Nowo zaproponowana pomoc Komisji nada kierunek wsparciu zorganizowanemu we współpracy z innymi jej służbami, innymi państwami członkowskimi i organizacjami międzynarodowymi i umożliwi jego koordynowanie.

Jednym z pilnych zadań będzie wsparcie Grecji w optymalnej absorpcji funduszy unijnych, jak najszybszym rozpoczęciu inwestycji oraz przestrzeganiu wymogów w zakresie należytego zarządzania finansami i dotrzymywaniu stosownych terminów. W okresie programowania 2014–2020 na pomoc techniczną w obszarze polityki spójności udostępniono z funduszy unijnych prawie pół miliarda euro w celu poprawy systemów zarządzania i kontroli, a także zdolności administracyjnych, wspierając tym samym skuteczne wdrożenie i wykorzystanie środków przekazanych przez UE.

Skuteczność pomocy technicznej będzie w dużym stopniu zależała od istnienia dobrze funkcjonującej struktury koordynującej wewnątrz administracji greckiej oraz od ukierunkowanych działań prowadzonych w bliskiej współpracy z Komisją i jej nową Służbą ds. Wspierania Reform Strukturalnych.

Komisja ustanawia także pilotażowy fundusz powierniczy pomocy technicznej o wartości 1,5 mln EUR, którym ma zarządzać Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR). Pomoże to w przygotowaniu i wdrożeniu projektów priorytetowych w Grecji, które powinny być (współ)finansowane przez EBOR oraz Międzynarodową Korporację Finansową (MKF).

3. Wnioski

Komisja wspiera Grecję od samego początku kryzysu, przekazując środki finansowe i pomoc techniczną, i zamierza robić to nadal z korzyścią dla obywateli Grecji. Dla pobudzenia wzrostu i utworzenia tak bardzo potrzebnych miejsc pracy kluczowe będzie zawarcie porozumienia, które zapewni jasność i przewidywalność. Pełne wykorzystanie środków unijnych stanie się katalizatorem ożywienia gospodarczego.

Obecnie istotne znaczenie ma szybki powrót Grecji do stabilizacji finansowej, tak aby mogła ona w pełni wykorzystać szerokie wsparcie ze strony UE w postaci dotacji, pożyczek i pomocy technicznej, i za jego pomocą zbudować bezpieczną przyszłość. W okresie niedostatecznych krajowych środków finansowych, wsparcie to może znacząco przyczynić się do stworzenia fundamentów zrównoważonego zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i spójności społecznej.

Grecja ze swojej strony też musi dołożyć starań. Komunikat ten będzie uzupełnieniem kompleksowych reform oraz zobowiązań, które są obecnie wdrażane przez Grecję i które

będą miały decydujące znaczenie dla realizacji programu wsparcia na rzecz stabilności dla Grecji w ramach Porozumienia ustanawiającego Europejski Mechanizm Stabilności.

Reformy oraz nowe inwestycje muszą zostać wprowadzone bezzwłocznie, gdyż są niezbędne do uzdrowienia gospodarki. Skuteczność unijnych funduszy zależy od stabilnego i korzystnego otoczenia makroekonomicznego będącego efektem wyważonej polityki budżetowej i gospodarczej. Grecja musi także naprawić pewne poważne niedociągnięcia, jeśli chodzi o jej zdolności administracyjne, aby móc spożytkować całość dostępnych środków omówionych w niniejszym komunikacie.

Komisja jest gotowa kontynuować wsparcie techniczne, opierając się na nowych ramach w tej dziedzinie, i przedłożyć kolejne wnioski unijnym organom prawodawczym, aby zwiększyć finansowanie zaliczkowe dla Grecji.

Dzięki współpracy z innymi państwami członkowskimi, instytucjami UE oraz innymi partnerami międzynarodowymi Grecja może zbudować dostatnią przyszłość w UE. Wiele obecnych uwarunkowań sprzyja przywróceniu wzrostu gospodarczego – należy teraz ukończyć ten proces i zapewnić Grecji bezpieczną przyszłość.

Załącznik

Tabela 1. Środki finansowe UE udostępnione greckiej gospodarce i społeczeństwu (2014–2020, w mln EUR)

CZĘŚĆ 1: Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym, Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji	Kwoty zaprogramowane na lata 2014–2020	Kwoty wypłacone od 2014 r. do dnia 12 lipca 2015 r.
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)	8 397	230
Fundusz Spójności	3 247	92
Europejski Fundusz Społeczny (EFS)	3 691	104
Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	172	54
Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym	281	31
Rolnictwo		
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	4 718	0
- Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	15 074	3 972
Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	389	0
Ogółem część 1	35 969	4 483
CZĘŚĆ 2: Inne fundusze UE		Kwoty wypłacone od 2014 r. do dnia 12 lipca 2015 r.
„Horyzont 2020”		163,9
Instrument „Łącząc Europę”		4,3
Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą		3,8
Erasmus dla wszystkich		50,2
Konkurencyjność przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw		0,5
Przemiany i innowacje społeczne		1,4
Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych		0,8
Program Life+		12,8
Fundusz Azylu, Migracji i Integracji oraz Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego		28,2
Kreatywna Europa		2,7
Europa dla Obywateli		0,5
Zdrowie na rzecz wzrostu gospodarczego i ochrona konsumentów		1,4
Prawa podstawowe, obywatelstwo i sprawiedliwość		0,9
Ochrona ludności		1,5
Żywność i pasze		5,2
Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji		28,6
Fundusz Solidarności Unii Europejskiej		4,7
Ogółem część 2		311
KWOTY WYPŁACONE OGÓŁEM (od 2014 r. do dnia 12 lipca 2015 r.)		4 794

Tabela 2. Środki finansowe UE udostępnione greckiej gospodarce i społeczeństwu (2007-2013, w mln EUR)

CZĘŚĆ 1: Fundusze strukturalne, Fundusz Spójności, fundusze rolne i rybackie	Kwoty zaprogramowane na lata 2007-2013	Kwoty wypłacone od 2007 r. do dnia 12 lipca 2015 r.
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)	12 345	11 554
Fundusz Spójności	3 697	3 376
Europejski Fundusz Społeczny (EFS)	4 364	3 687
Rolnictwo		
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	3 906	3 109
- Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	17 315	16 491
Europejski Fundusz Rybacki (EFR)	208	170
Ogółem część 1	41 835	38 387
CZĘŚĆ 2: Inne fundusze UE		Kwoty wypłacone w latach 2007–2013
Siódmy program ramowy w zakresie badań		929,3
Sieci transeuropejskie		37,1
Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą „Uczenie się przez całe życie” i „Młodzież w działaniu”		6,0
Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji		224,4
Agenda polityki społecznej		52,4
„Cła 2013” i „Fiscalis 2013”		12,0
Program Life+		6,3
„Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi” + „Bezpieczeństwo i ochrona wolności”		47,3
Kultura 2007-2013 i Media 2007		199,9
Europa dla Obywateli		14,9
Program dotyczący zdrowia publicznego i ochrony konsumentów		2,1
Prawa podstawowe, sprawiedliwość i obywatelstwo		8,3
Ochrona ludności		165,0
Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji		5,7
Fundusz Solidarności Unii Europejskiej		2,9
Ogółem część 2		99,1
KWOTY WYPŁACONE OGÓŁEM (od 2007 r. do dnia 12 lipca 2015 r.)		1813
		40 200